

Betreft: Voorstel alternatieve locatie schaapskooi Elspeet in het belang van natuurbeheer en leefbaarheidGEMEENTE NUNSPEET
INGEKOMEN

14 APR. 2025

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Namens de omwonenden van de Schotkampweg 159 in Elspeet en betrokken commissieleden verzoeken wij u dringend om het voornemen voor de bouw van een schaapskooi op schotkampweg 159 te heroverwegen. In plaats daarvan stellen wij voor om een bestaande schapenweide op de heide (gelegen in perceel NST01-K-514, zie ook bijlage 1 en 2) nader te onderzoeken als alternatieve locatie. Dit voorstel is gestoeld op ecologische, juridische en maatschappelijke argumenten, waarbij het belang van natuurbeheer en leefbaarheid hand in hand gaan.

1. Belang van begrazing op de heide – maar zonder overlast

Wij erkennen ten volle het belang van een schaapskudde voor het behoud van het heidelandschap binnen Natura 2000-gebied De Veluwe. Begrazing is essentieel voor het instandhouden van habitattypen zoals droge heide en heischrale graslanden. Echter, de locatie waar de schaapskooi geplaatst wordt is cruciaal om dit beheer duurzaam, ecologisch én maatschappelijk verantwoord te realiseren.

2. De gekozen locatie aan de Schotkampweg stuit op terechte bezwaren

De beoogde locatie aan de Schotkampweg ligt midden in een woongebied, waar veel bewoners honden en paarden houden. De komst van een schaapskooi met 450 schapen zal onvermijdelijk leiden tot aanzienlijke overlast:

- Geuroverlast: Een potstal met 450 schapen produceert een flinke hoeveelheid mest, wat zorgt voor een indringende geur die zich door de omgeving verspreidt.
- Vliegenplaag: Waar mest is, zijn vliegen. En met deze schaalgrootte van aantallen schapen gaat het om een enorme toename van vliegen, wat een directe impact heeft op het woonplezier van omwonenden.
- Geluidsoverlast van schapen: 450 schapen maken veel geluid, dag en nacht.
- Overlast van kuddebeschermingshonden: Nu al staan er twee honden die bekend staan om agressief gedrag en luid geblaf. Dit zouden er naar verwachting vier of vijf moeten worden. Deze honden jagen mensen schrik aan en reageren fel op voorbijgangers. De verwachte geluidsoverlast is fors, en er wordt inmiddels gesproken over een 'adviesafstand' tot de honden, wat betekent dat bewoners hun eigen voortuin niet meer zonder risico zouden kunnen betreden.
- Risico voor paarden en honden van bewoners: De Schotkampweg is een veelgebruikte route richting het bos. Het harde geblaf van de honden kan paarden

laten schrikken en op hol slaan. Ook andere honden reageren hier vaak angstig op.

- Aantrekken van wolven: Schaapskooien trekken roofdieren aan, zoals wolven. Dit gebeurt bij meerdere schaapskooien in de Veluwe regio (Ede, Emst/Heerde, Ermelo). Veel omwonenden houden zelf dieren zoals paarden en maken zich terecht zorgen over hen en de eigen veiligheid.
- Onrust door eerdere miscommunicatie: Onlangs zijn paden op de heide geblokkeerd, wat later het gevolg bleek van interne miscommunicatie binnen de gemeente. Hoewel dit is teruggedraaid, leeft de zorg dat de heide op termijn minder toegankelijk wordt voor bezoekers, zoals we elders bij schaapskooien al zien.
- Zoönose: is een infectieziekte die voorkomt bij schapen en geiten, de Coxiella-bacterie veroorzaakt de ziekte Q-koorts. Momenteel wordt er door de RIVM landelijk onderzoek gedaan naar de risico's en is er een Nationaal Actieplan opgesteld. Deze bacteriën, die veel vrijkomen tijdens de periode van "het lammeren van de schapen", wordt via de lucht overgedragen van dier op mens.
- Verlies van vrij uitzicht: Directe burens van de geplande locatie kijken nu uit over weilanden. Dat zou worden vervangen door een grote stal met bijgebouwen en toebehoren, wat het woongenot aantast.
- Toenemende verkeersdrukte en toerisme/recreatie van duizenden bezoekers: De schaapskooi wordt gepresenteerd als maatschappelijk relevant, met begrazing als hoofddoel, waarbij toerisme en recreatie een onvermijdelijk bijeffect zijn. Bezoekers komen van heinde en verre. Dit brengt extra auto- en fietsverkeer (verkeersbewegingen) met zich mee. De gemeente voorziet weinig parkeerplaatsen, waardoor auto's in de berm zullen parkeren. Dit zorgt voor gevaarlijke situaties en overlast voor bewoners.
- Vrachtverkeer: Daarnaast zal er intensief vrachtverkeer zijn voor de aanvoer van hooi, stro, veevoeders en andere benodigdheden én de afvoer van mest.

3. Een beter alternatief: bouw op de heide zelf

Wij stellen voor om de schaapskooi te realiseren op de schapenweides gelegen op perceel NST01-K-514 (zie bijlage 1 en 2), midden in het begrazingsgebied. Deze locatie heeft de volgende voordelen:

- Reeds in gebruik als weide binnen Natura 2000-gebied: De voorgestelde alternatieve locatie ligt midden in het Natura 2000-gebied en wordt nu al als weide gebruikt. Hierdoor hoeft de functie van het perceel nauwelijks te veranderen, wat past binnen de bestaande natuurwaarden en doelstellingen van het gebied. De Gemeente Nunspeet heeft een rapport opgesteld met een lange termijnvisie op het beheer van de heideterreinen in de Gemeente Nunspeet tot

2034. De bouw van de schaapskooi op deze locatie (perceel NST01-K-514, zie bijlage 1 en 2) zou een goed uitgangspunt zijn van de 10 speerpunten, die opgenomen zijn door het College van Burgemeester en Wethouders.

- Afgelegen van woningen – dus minimale overlast: In tegenstelling tot de Schotkampweg ligt deze locatie op ruime afstand van bebouwing. Dit voorkomt geuroverlast, geluidsoverlast en mogelijke conflicten met bewoners en recreanten. De maatschappelijke aanvaardbaarheid is hierdoor aanzienlijk groter.
- Centraal gelegen: De locatie ligt dicht bij de provinciale weg de N310, met directe toegang via bestaande paden en in de nabijheid van de ecoduct-tunnel. Daarnaast is de plek centraler gelegen op de heide dan de locatie aan de Schotkampweg, wat de spreiding van begrazing efficiënter maakt.
- Landschappelijk veel beter passend: Een schaapskooi in het open heidegebied, op een natuurlijke weide, sluit visueel en ecologisch beter aan bij het landschap dan een grote stal met opstallen in een woongebied. Het versterkt het authentieke karakter van de heide, in plaats van dat het er afbreuk aan doet.
- Meer ruimte voor educatie en natuureducatie (indien gewenst): Als de gemeente en/of stichting hier op termijn toch een educatief element aan wil koppelen, dan leent deze locatie zich beter voor gecontroleerd toeristisch/recreatief bezoek, zonder overlast voor bewoners. Denk hierbij aan excursies of scholen die uitleg krijgen over natuurbeheer, biodiversiteit en schaapskuddes, zonder dat dit verkeers- of parkeeroverlast veroorzaakt in een woonwijk.
- Meer vrijheid en werkplezier voor de herder(in): Op een afgelegen locatie zoals dit perceel heeft de herder(in) aanzienlijk meer ruimte en rust om het werk goed te doen. Er is minder sociale druk, geen directe burens die snel klagen over geluid of geur, en meer bewegingsvrijheid om de kudde te begeleiden zonder constant rekening te hoeven houden met verkeer, bewoners of recreanten. Dit draagt bij aan het werkplezier, het dierenwelzijn én de effectiviteit van het begrazingsbeheer. De herder(in) kan daar simpelweg zijn of haar werk doen zoals het bedoeld is: in alle rust, midden in de natuur, met volledige focus op de kudde en het beheer van het gebied.

4. Juridische haalbaarheid binnen Natura 2000

Het realiseren van een schaapskooi binnen Natura 2000-gebied is juridisch mogelijk, mits deze aantoonbaar ten dienste staat van natuurbeheer. Uit het beheerplan Veluwe en relevante jurisprudentie (zoals RvS 2015, Buurserzand – <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2015:2448>) blijkt dat een schaapskooi binnen een Natura 2000-gebied toegestaan is, zolang negatieve effecten op de natuur kunnen worden uitgesloten of juist positief bijdragen aan het beheer.

De provincie Gelderland en het ministerie van LNV erkennen expliciet het belang van begrazing voor het behoud van open heide. Een schaapskooi op of direct aan de heide draagt bij aan duurzaam natuurbeheer, voorkomt vergrassing en ondersteunt soortenrijkdom. Dat maakt zo'n voorziening niet alleen ecologisch wenselijk, maar ook juridisch verdedigbaar.

Er zijn meerdere precedentes waarin een schaapskooi binnen Natura 2000-gebied is toegestaan, zoals in Apeldoorn (Veluwe) en bij de Loenermark. In die gevallen werd zelfs geen Natura 2000-vergunning vereist, omdat ecologisch onderzoek aantoonde dat de effecten neutraal of positief waren. In het bestemmingsplan van de gemeente Apeldoorn is expliciet opgenomen dat een schaapskooi midden in Natura 2000 is toegestaan, vanwege het belang voor het beheer van heideterreinen (bron: digitaleplannen.apeldoorn.nl).

Ook milieuwetgeving, zoals de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en het Activiteitenbesluit milieubeheer, maken uitzonderingen voor schaapskooien die primair gericht zijn op natuurbeheer. De Raad van State heeft geoordeeld dat de Wav geen obstakel vormt zolang de dieren in hoofdzaak worden ingezet voor natuurbeheer. Daarmee worden strengere regels voor veehouderijen niet automatisch van toepassing.

Naar aanleiding van een recent gesprek met de vergunningverlener voor Natura 2000-gebieden van de Provincie Gelderland (Maarten van Soest) is bevestigd dat het realiseren van een schaapskooi binnen het Natura 2000-gebied daadwerkelijk mogelijk is, mits deze uitsluitend ten dienste staat van begrazingsbeheer. De provincie onderkent het belang van schaapskuddes voor het behoud van heidevegetaties en gaf expliciet aan dat vergunningverlening in dat geval zeker tot de mogelijkheden behoort.

5. Toekomst van het aangekochte object aan Schotkampweg 159

Wanneer gekozen wordt voor de meer geschikte locatie op de heide voor de bouw van de schaapskooi, blijft het object aan Schotkampweg 159 waardevol voor het functioneren van de schaapskudde. Bovendien is dit consistent met de huidige situatie: ook nu ligt de woning van de herder op enige afstand van de bestaande schaapskooi.

Het object bestaat uit twee aaneengeschakelde woningen. Hierdoor is het uitstekend geschikt om te dienen als bedrijfswoning of onderkomen voor de schaapherder en – indien nodig – een tweede herder of stagiair. Op het perceel zijn direct achter de woning opstallen te vinden die kunnen dienen als multifunctionele ruimte (knutselruimte).

Mocht het voor de realisatie van de schaapskooi op de heide noodzakelijk zijn om planologisch of ecologisch ruimte te scheppen, dan kan overwogen worden om het omliggende perceel van Schotkampweg 159 of andere percelen in de omgeving deels of volledig terug te geven aan de natuur. Dat vergroot de kans op bestuurlijke en juridische

haalbaarheid van de verplaatsing en toont bereidheid tot compensatie, mocht dat onderdeel zijn van de voorwaarden voor vergunningverlening.

6. Dorpskarakter behouden en toerisme op een passender manier invullen

In aanvulling op bovenstaande willen wij ook wijzen op de waarde van de bestaande kleine schaapskooi in het dorp. Deze stal is historisch van karakter, kleinschalig, en vormt een herkenbaar onderdeel van het dorpsbeeld. Door juist deze stal in stand te houden voor symbolische functies – zoals het huisvesten van enkele schapen tijdens de lammertijd en bij het jaarlijkse schaapscheerdersfeest – blijft het karakteristieke beeld van Elspeet als schaapdorp behouden.

Dit biedt bovendien toeristische meerwaarde, zónder dat dit tot overlast leidt. Toeristen worden zo op natuurlijke wijze aangetrokken tot het dorp zelf, waar horeca en voorzieningen beschikbaar zijn, in plaats van het buitengebied. Hiermee wordt recreatiedruk verplaatst van het buitengebied naar het centrum, wat beter aansluit bij de draagkracht van de omgeving en het profiel van Elspeet als gastvrij dorp met natuurverbinding.

7. Oproep aan het bestuur

De huidige locatiekeuze aan de Schotkampweg verdient heroverweging. Wij doen een dringend beroep aan u om niet vast te houden aan een oplossing die leidt tot onnodige maatschappelijke onrust, terwijl er een beter alternatief voorhanden is.

Een schaapskooi op de heide sluit aantoonbaar beter aan bij de instandhoudingsdoelen van Natura 2000. Het maakt duurzaam begrazingsbeheer mogelijk, voorkomt overbodige vervoersbewegingen met schapen, en versterkt het open heidelandschap. Daarbij is deze locatie juridisch verdedigbaar en ecologisch gewenst, mits onderbouwd met een passende beoordeling. Meerdere praktijkvoorbeelden (zoals in Apeldoorn en Loenen) tonen aan dat dit binnen de huidige wet- en regelgeving mogelijk is.

Wij verzoeken u daarom met klem om:

1. De huidige planvorming tijdelijk te pauzeren – zolang er nog geen vergunningaanvragen zijn gestart, is dit het juiste moment om open naar alternatieven te kijken.
2. De voorgestelde locatie op de heide serieus, objectief en onafhankelijk te laten onderzoeken – zowel op ecologische als juridische haalbaarheid, zoals ook vereist in het kader van zorgvuldige besluitvorming.

3. De belangen van de natuur én de omwonenden evenwichtig af te wegen – want het moet niet óf natuur óf leefbaarheid zijn: beide zijn mogelijk, als de schaapskooi op de juiste plek komt te staan.

De schaapskooi is een voorziening ten dienste van het natuurbeheer. Dan moet de plek ook gekozen worden op basis van dat uitgangspunt, niet uit gemak of behoud van eerdere aannames. De beschikbare informatie en jurisprudentie laten zien dat er ruimte is om dit anders en beter te doen.

Tot slot willen wij benadrukken dat ons verzoek wordt gesteund door een groot aantal omwonenden en betrokkenen. Inmiddels is er een petitie gestart waarin buurtbewoners zich uitspreken tegen de huidige locatiekeuze aan de Schotkampweg en pleiten voor heroverweging ten gunste van de alternatieve locatie op de heide. Deze petitie benadrukt de brede maatschappelijke steun voor een zorgvuldigere en meer doordachte besluitvorming. Zie bijlage 3.

Wij vragen u vriendelijk om het alternatief serieus te overwegen en open te staan voor een herbezinning, zodat op basis van zorgvuldige afweging een keuze gemaakt kan worden die toekomstbestendig is, juridisch onderbouwd en breed gedragen wordt door zowel natuurbelang als omwonenden.

Met vriendelijke groet,

Commissie schaapskooi Schotkampweg

8. Bijlage 1, Kaart

Het rode vlak geeft de locatie aan van de schaapsweide.

9. Bijlage 2, Foto schaapsweide

Foto genomen vanaf de zuidwesterhoek.

10. Bijlage 3, Petitielijsten

PETTITIE – Verplaats het geplande begrazingsbedrijf ("schaapskooi") aan de Schotkampweg, Elspeet

Wij, omwonenden en andere bezorgde ondertekenaars, maken bezwaar tegen de komst van een schaapskooi aan de Schotkampweg 159. Deze locatie zorgt voor ongewenste overlast, zoals stank, extra verkeer, toerisme, blaffende honden. De schaapskooi is ook ongewenst om redenen van gezondheidsproblemen en beperkingen in het vrije gebruik van de heide.

Wij verzoeken de gemeente:

- De plannen voorlopig stop te zetten
- Het alternatief op perceel NST01-K-514, midden op de heide, serieus te onderzoeken als betere locatie.

NAAM	ADRES (Elispect)	HANDTEKENING

PETITIE – Verplaats het geplande begrazingsbedrijf ("schaapskooi") aan de Schotkampweg, Elspeet

Wij, omwonenden en andere bezorgde ondertekenaars, maken bezwaar tegen de komst van een schaapskooi aan de Schotkampweg 159. Deze locatie zorgt voor ongewenste overlast, zoals stank, extra verkeer, toerisme, blaffende honden. De schaapskooi is ook ongewenst om redenen van gezondheidsproblemen en beperkingen in het vrije gebruik van de heide.

Wij verzoeken de gemeente:

- De plannen voorlopig stop te zetten
- Het alternatief op perceel NST01-K-514, midden op de heide, serieus te onderzoeken als betere locatie.

NAAM	ADRES (Elspeet)	HANDTEKENING

Contactpersoon petitie:

PETITIE – Verplaats het geplande begrazingsbedrijf ("schaapskooi") aan de Schotkampweg, Elspeet

Wij, omwonenden en andere bezorgde ondertekenaars, maken bezwaar tegen de komst van een schaapskooi aan de Schotkampweg 159. Deze locatie zorgt voor ongewenste overlast, zoals stank, extra verkeer, toerisme, blaffende honden. De schaapskooi is ook ongewenst om redenen van gezondheidsproblemen en beperkingen in het vrije gebruik van de heide.

Wij verzoeken de gemeente:

- De plannen voorlopig stop te zetten
- Het alternatief op perceel NST01-K-514, midden op de heide, serieus te onderzoeken als betere locatie.

NAAM	ADRES (Elspeet)	HANDTEKENING

Contactpersoon petitie:

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen